

Платформата за късо кино "Контраплан" като комуникационна практика

доц. д.н. Петя Александрова

На есенната конференция на департамент "Масови комуникации" миналата година ви занимавах с темата "Българското късометражно игрално кино на български портали и платформи", тоест съществуването на родното късо кино в интернет.¹ Традиционната форма на показ по кината е необичайна за този формат, затова днес ще се спра на разпространението му в трети, смесен вариант - в клубове и нетрадиционни пространства, на екрани, с публика и често с възможност за обсъждане.

И за модел ще разгледам платформата „Контраплан“ Това е дискусийна платформа, създадена от режисьора Антоний Дончев и продуцента Елена Мошолова през 2016 г., в рамките на проект на център за култура и дебат "Червената къща "Андрей Николов", с който тя кандидатства (и спечелва субсидия) пред програма "Култура" на Столична община. Веднага трябва да уточня, че не се занимава със самото производство на късометражни филми, нито с разпространението му. За 2016 година имаб прожекции в Червената къща и две в училища, за 2017 – 8 прожекции и една допълнително – премиера на българо-македонската продукция „Колитба“.

"Платформата цели да даде още една възможност на авторите на късометражни филми да се срещнат с разнообразна публика и други професионалисти в сферата на киното, да обсъдят своите творби и най-вече да получат обратна връзка. Срещите се осъществяват като дискусийен клуб – прожекция и дискусия с участието на авторите, водещ и гост професионалист. В рамките на едно събитие се прожектират до три филма, а всеки филм е последван от разговор, в който публиката може да се включи. Входът винаги е свободен, а прожекциите са на български език с английски субтитри. Дискусиите са на български."²

Подборът на филмите се опитва да бъде максимално обективен. Той се осъществява на база на предварителни заявки, които се набират посредством личните контакти на организаторите и обявление, публикувано на сайта на Червената къща - всеки може да предложи филма си за участие, на практика селекцията е в каква комбинация да се проведе една прожекция. До момента са представени 34 филма и 29

¹ file:///D:/Petia/Downloads/esenna-konferencia-2016-petia-alexandrova%20(2).pdf

² <https://redhouse-sofia.org/izkustvo-i-kultura-proekti/#kontraplan>

автори в рамките на два „сезона“ на програмата, между април и ноември 2016 и 2017 година. За 2018 година (до края на май) ще бъдат показани 8 филма на 8 автори.

Какво отличава този проект от останалите? Входът е свободен, което доближава гледането на късо кино в зала с практически най-голямото предимство за българина на гледането в интернет. А входът е свободен, защото платформата "Контраплан" е подкрепена от общината. Освен прожекциите в „Червената къща“ има и прожекции в училища: 2 през 2016 – в 97-мо СОУ „Братя Миладинови“ Люлин 5 и 26-то СОУ „Йордан Йовков“ в район „Витоша“ и 2 през 2017 – в 54-то СУ „Иван Рилски“, район „Надежда“ и 26-то СОУ „Йордан Йовков“ в район „Витоша“.

Филмите се показват с английски субтитри. Елементарно предимство, но често пренебрегвано. Като се има предвид, че за участие на фестивали има изискване за английски субтитри, тоест авторите така или иначе са ги направили, то прожекциите стават възможни и за гостите на столицата, които вечер може би търсят не само кръчми, но и културни занимания, които да не се изчерпват само с музика заради езиковата бариера.

Дискусиите след филмите, проведени в Червената къща, са записани, а видео и аудио файловете са достъпни на Youtube канала и на сайта на Червената къща - което е и по-адекватната дейност на самата институция, която е център за култура и дебат (дори, ако се съди по проектите, би трябвало да е в обратен ред - център за дебат и култура).

Както всички проекти, свързани с късо кино, устойчивостта и на този зависи от финансирането му. Надеждата е, че докато трае той ще изгради отношение на публиката и навик да възприема подобен род филми.

За да не останете с впечатлението, че не съществуват други проекти за показ на късометражни филми или че аз съм пристрастна само към платформата "Контраплан", ще спомена и още няколко инициативи, някои вече приключили, други в развитие.

„Късо кино в ДНК“ е инициатива на режисьора и продуцент Пламена Гиргинова, осъществена по времето, когато тя работи в продуцентския отдел на НДК (2015-2017). Както личи от името, това са прожекции на късометражно кино, провеждани в „ДНК - Пространство за съвременен танц и пърформанс“, културен център, изграден по време на управлението на Мирослав Боршош на Националния дворец на културата. Характерното тук е, че тези прожекции са под опеката на голяма културна институция и в този смисъл имат съществено предимство по отношение на организационния ресурс, с който разполагат. Самото място събира близо 300 човека публика и има три

отделни екрана. Още на първата прожекция, проведена на 1-ви декември 2015 година, се събират около 340 души, повечето от които плащат по 6 лева за вход. За разлика от всички останали инициативи и платформи за късометражно кино, при „Късо кино в ДНК“ продуцентите или авторите на филма получават половината от прихода от прожекция. Този тип коректни взаимоотношения осигурява определен статут на платформата и вместо, както става при КинематрафБГ, редакторите да убеждават авторите да предоставят филмите си за излъчване единствено с промоционална цел, те сами кандидатстват за това творбите им да се покажат в ДНК. Обичайно събитията са съпътствани от кратки представяния в началото от страна на авторите и от нещо подобно на коктейл след тях. Целта, която организаторите декларира³, е да се създадат по-топли връзки между творците от това поколение, да се обменят идеи и опит, да се създават партньорства. Много вероятно е това намерение да се беше осъществило, но за жалост, след като Пламена Гиргинова напуска работа в НДК и самата инициатива, която създава, престава да съществува. Последната прожекция е на 13 април 2017 година, тоест „Късо кино в ДНК“ продължава общо година и пет месеца и през това време се провеждат общо 11 прожекции.

Благотворителната културна платформа **“Неконформистката алтернатива”** е „неформално обединение за популяризиране на филмовото изкуство във всички жанрове и форми, в подкрепа на младите и независимите творци в областта на киното и аудиовизуалните изкуства“⁴. Това на практика означава, че подходът към събитията, които се организират в партньорство с културен център Г8, е като към форма на благотворителност, при която авторите предоставят безвъзмездно своите филми, самите организатори и куратори работят напълно доброволно, а публиката дарява средства за производство на бъдещи късометражни филми, чрез закупуването на билети. Основателят на платформата, Ирина Китова, която е режисьор и културолог, казва за „Неконформистката алтернатива“: „... ние представяме уникални кураторски програми, т.е. въвеждаме нов културен агент в полето – кураторите. Това е съществен момент, защото в този тип програми има метаразказ, който самият куратор създава по начина, по който подрежда филмите, така че те „да си говорят помежду си“. Освен тези кураторски програми, в рамките на платформата са представени и международни селекции късометражни филми от Румъния, Бразилия, Израел, Албания и Испания. По-голямата част от приходите от прожекциите са събират във фонд, а в края на всяка

³ <http://www.ndk.bg/event/kaso-kino-v-dnk-1993-1>

⁴ <http://newfilmalternative.com/>

година се организира конкурс за подпомагане на късометражни проекти. Освен с набраните средства, проектите се подпомагат и с безплатни услуги за постпродукция на картина и звук осигурени от партньори на проекта, както и с драматургични консултации. През 2016-та година са подкрепени два проекта, единият от които вече е завършен – филмът „Антигона“ на Мартин Дангов, който дори получава селекция на филмовия фестивал в Триест, а другият е в постпродукция. В края на 2017 година подкрепените проекти са три, а наградният фонд, включително със стойността на предоставените услуги, е десет хиляди лева.

Късо кино на летище София. Късо кино с крила“ е мотото, под което се реализира проектът ФилмГейт БГ - първата по рода си свободна зона за българско късометражно кино на летище София на продуцентска компания Менклипс. FilmGateBG спечелва финансовата подкрепа на „Културна програма за Българското председателство на Съвета на Европейския съюз 2018 г." на Национален фонд „Култура“, чиито резултати бяха толкова оспорвани от участниците и медиите.

Импровизиран кинозалон на Терминал 2 на летище София при изходите В1-В4 показва най-успешните български късометражни филми. Програмният блок е с продължителност от около час и обикновено включва три филма – игрален, анимационен и документален. Всички филми са с английски субтитри, а излъчването им продължава без прекъсване по време на оперативното време на летището.

"Проектът се радва на съдействие от страна на автори и продуценти и в резултат на това ще успее да покаже едни от най-успешните български късометражни филми, без да забравя дебютиращите млади автори с първи стъпки в киното. ФилмГейт БГ има за цел да „срещне“ широката публика с произведения, които рядко намират своя път до обикновения зрител и по този начин да провокира интерес, който да постави началото на една нова и по-многобройна аудитория за късото кино."⁵

Изводите? Както обобщава Янчо Михайлов, участник в няколко платформи за късо кино: "Всички изброени примери са ясна индикация, че по отношение на късометражното кино в България се работи много целенасочено, с основната цел то да развие своя собствена публика. Независимо, че нито един от тези проекти не успява да се развие като бизнес модел и да генерира приходи, както за организаторите им, така и

⁵ <https://www.manager.bg/kultura/kso-kino-na-letishche-sofiya>

за авторите на късометражно кино, усилията това да се промени не престават. Друг извод, който може да се направи, е, че когато в тези усилия се вложи и институционална подкрепа или изобщо по-сериозен ресурс, резултатите са по-добри."⁶ Аз бих доразвила част от тези разсъждения. Бизнес модел за генериране на приходи от късометражно кино едва ли може да се измисли извън познатите дотук: държавно финансиране, обществено от фондове, спонсорство, краудфъндинг. Този модел едва ли може да се мисли и извън цялото българско кино - не само късометражно и не само игрално. И за мен слабото звено не е производството, често в рамките на университетските институции или с реално подпомагане. А в достигането до адекватен зрител. Такъв, чийто хоризонт на очакване не се разминава с действителността.

⁶ Доклад на Янчо Михайлов, докторант към Институт а изследване на изкуствата, на Изкуствоведски четения 2018, април 2018